FOCUS

MAART 2017

EEN UITGAVE VAN HET VERBOND VAN HANDELAREN IN CHEMISCHE PRODUCTEN

PROFESSOR PAUL SCHNABEL

"HET PUBLIEK REDENEERT VANUIT HET HART, TERWIJL DE INDUSTRIE DIT DOET VANUIT HET VERSTAND. DAARDOOR VERSTAAN ZIJ ELKAAR NIET ALTIJD GOED"

ANTON VAN BEEK, PRESIDENT BENELUX DOW

"BIJ DOW KIJKEN WE STEEDS STRENGER NAAR ONZE KETENPARTNERS"

'VAN ALLE MARKTEN THUIS'

VOORWOORD

'VAN ALLE MARKTEN THUIS'

Handelaren in chemische producten hebben een speciaal beroep. Onze chemische producten zijn zo alledaags dat het niet eens meer opvalt, maar zij maken het mogelijk dat ons voedsel veilig is, onze smartphones werken, onze haren lekker ruiken en onze auto's zuiniger rijden. Chemie is overal, is niet voor niets al jaren de slogan.

Dat chemische producten noodzakelijk zijn, betekent echter niet dat het makkelijk is om hiermee te werken. Er speelt een verscheidenheid aan issues die veel vragen van onze leden. Zij moeten beschikken over technische kennis, opereren op een internationale markt en constant oog houden voor nieuwe innovaties en veranderingen.

Ook vanuit overheid en maatschappij worden eisen gesteld aan handelaren in chemische producten. Allereerst vragen zij dat de bedrijven geen gevaar vormen voor consumenten, omwonenden, medewerkers en het milieu. Het VHCP heeft het afgelopen jaar weer hard gewerkt om ervoor te zorgen dat de veiligheid gewaarborgd blijft. Zo heeft het VHCP intensief meegewerkt aan de nieuwe PGS15. Daarnaast vernieuwde het VHCP zijn goede praktijken, waarover u verderop in de Focus een uitgebreid artikel kunt lezen.

Overheid en maatschappij vragen ook op stofniveau veel van VHCP-leden. Er ontstond het afgelopen jaar grote ophef over de risico's van chemische stoffen, zoals over de uitstoot van PFOA en het gebruik van rubbergranulaat op sportvelden. In deze editie van Focus gaat Martijn Beekman (RIVM) in op de rol van de overheid en het bedrijfsleven bij zulke kwesties. Binnen het VHCP houdt het Platform Stoffen zich hiermee bezig, maar ook binnen het Platform Biociden en de nieuw opgerichte Commissie Food & Feed wordt hier door het VHCP aan gewerkt.

Leden van het VHCP willen 'above and beyond' de minimale eisen uit de wet- en regelgeving gaan. Via het Responsible Care-programma geven zij vorm aan hun positieve bijdrage aan de samenleving. Daarbij kijken zij niet alleen naar veiligheid, maar ook naar duurzaamheid, zoals wel blijkt uit de column van Matthijs van Lint (Will & Co) over biobased producten. Minstens zo belangrijk is het welzijn en het tevreden houden van medewerkers. Zij zijn immers de ruggengraat van ieder succesvol bedrijf. Daarom wordt in deze Focus aandacht geschonken aan Cor van der Riet, die al zesentwintig jaar werkzaam is voor MAVOM.

Kortom, de leden moeten van alle markten thuis zijn. Het VHCP helpt hen hierbij. Leden delen hun kennis en helpen elkaar om aan alle wettelijke en maatschappelijke eisen te voldoen. Het is zeer positief om te zien dat de leden zoveel energie stoppen in ons Verbond. Vanaf deze plaats wil ik iedereen danken voor zijn inzet.

Veel leesplezier!

Robert Stuyt

INHOUD

02 Voorwoord

04 VHCP Jaaroverzicht

07 Agenda 2017

07 Ledenoverzicht

08 Media heeft kunstgras op de korrel

10 Food Feed

11 Leden aan het woord

12 Voor een veilige chemieketen

15 Ledennieuws

16 Medewerker in beeld

17 Introductie nieuwe leden

18 Reden voor optimisme

20 Responsible care jaarverslag

22 Column Biobased

23 Social Event

JAAROVERZICHT VHCP 2016

EEN OVERZICHT VAN ACTIVITEITEN EN RESUTATEN DOOR HET JAAR HEEN

Al zeventig jaar behoren belangenbehartiging, kennisdeling en het bieden van een netwerk behoren tot de kernactiviteiten van het VHCP. Ook in 2016 heeft het VHCP zich hier weer voor ingezet. Onderstaand wordt een overzicht gegeven van het afgelopen jaar.

De ALV in de Van Nelle Fabriek, Rotterdam

LEDEN ONTVANGEN VISIE 2021

Het VHCP startte het jaar traditiegetrouw met een nieuwjaarsbijeenkomst aan het Lange Voorhout in Den Haag waarbij de leden van het VHCP vooruitblikten op het nieuwe jaar. Maar dit jaar werd verder vooruitgekeken. Onze voorzitter Willem Augustinus (Keyser & Mackay) presenteerde namelijk de visie van het VHCP richting 2021. De komende jaren wordt deze visie het kompas waar het VHCP op vaart. De leden en het bestuur hebben daarbij de richting aangegeven. Willem Augustinus: "Het doel is dat het VHCP in 2021 een deskundige, krachtige, dynamische, warme, open en laagdrempelige organisatie is. Dit vraagt inbreng van de leden en het bestuur samen, ondersteund door het secretariaat." De kernactiviteiten van het VHCP blijven evenwel hetzelfde: het Verbond zal zich blijven richten op kennisdeling, belangenbehartiging, netwerk en het Responsible Care-programma.

SAMEN VOOR EEN VEILIGE CHEMIEDISTRIBUTIE

Bij het werken met gevaarlijke stoffen moet veiligheid voor mens en milieu altijd de hoogste prioriteit hebben. Leden van het VHCP zijn zich hiervan bewust en werken samen om de veiligheid in de sector te vergroten. In 2016 rondde het VHCP het Safety Deal-project af: er staan nu dertien goede praktijken op onze website. Deze goede praktijken richten zich op handelingen bij schakelpunten in de chemieketen. Door een uniforme werkwijze ontstaan er minder gevaarlijke situaties. Inmiddels is alweer een veertiende goede praktijk in de maak.

Er is dit jaar nieuwe wetgeving ontwikkeld voor precursoren voor explosieven, het VHCP was hier nauw bij betrokken. Daarnaast heeft het VHCP de belangen van de sector behartigd in het traject rondom de nieuwe omgevingswet, maar vond op een belangrijk punt, dat over financiële zekerheidstelling, weinig gehoor. Tevens heeft het VHCP gediscussieerd en waar nodig actie ondernomen op het gebied van o.a. brandbeveiliging, labelling, erkenningen en inspectiekosten.

Het VHCP werkte hard mee binnen het programma Veiligheid Voorop. Zo heeft het bijgedragen aan de algemene evaluatie, de essaywedstrijd en de veiligheidsdag. Tevens denkt het VHCP mee over enkele roadmaps voor veiligheid, waar overheid, wetenschap en bedrijfsleven elkaar versterken op weg naar nul incidenten.

DE PGS15 EINDELIJK GEREED

Voor onze sector is de PGS15 van cruciaal belang. Hierin worden de regels gegeven voor het opslaan van gevaarlijke stoffen. Dit najaar is met een vertraging van enkele jaren een nieuwe versie van deze PGS gepubliceerd. Namens het VHCP heeft Dré Mevissen (4AS Consultancy) een onmisbare rol gespeeld en gestreden voor de belangen van de sector. Ook de andere leden van de Commissie M&V hebben op deelgebieden gezorgd voor een werkbare PGS15. Na afronding van de PGS15 is hierover samen met de VNCI een technische workshop georganiseerd.

Ook de PGS6, die aanwijzingen geeft voor de implementatie van de regels uit het BRZO, is dit jaar afgerond. Hier heeft Jan van de Wetering de stem van de chemische distributie vertegenwoordigd. De discussies over de PGS14 (Brandbestrijdingssystemen) en de PGS31 (Opslag van vloeistoffen in tanks) lopen nog.

KENNISDELING BIJ STOFFENREGELGEVING

In aanloop naar de REACH deadline van 2018, is op Europees niveau afgesproken dat er aan de regelgeving niets meer verandert zodat bedrijven duidelijkheid wordt geboden. Er bestaan echter nog genoeg vragen over de stoffenwetgeving en de uitwerking daarvan in de praktijk. Zo is binnen het Platform REACH gesproken over kankerverwekkende stoffen op de werkvloer, persoonlijke beschermingsmiddelen op het VIB en het delen van informatie. Tevens is gediscussieerd met de ILT over de inspectie en handhaving van het VIB en met het nationaal vergiftigingencentrum over de informatieverplichting. Uiteraard zijn er ook meerdere casusvragen beantwoord. Hiermee zorgt het VHCP ervoor dat onze sector met gedegen kennis van de wet- en regelgeving werkt richting 2018.

MEER AANDACHT VOOR FOOD & FEED

Dat het VHCP niet stilstaat blijkt wel uit het feit dat in 2016 een nieuwe commissie is opgericht. Deze zal zich bezig gaan houden met de ontwikkelingen op het gebied van Food en Feed. Hier geldt strenge regelgeving die bovendien sterk in beweging is. De commissie wil een rol spelen op het complexe speelveld van o.a. certificerende instanties, ngo's, retailers, (semi-)overheden en inspectiediensten. Het zal hierbij de huidige Hygiënecode van het VHCP als vertrekpunt nemen.

RESPONSIBLE CARE

Al sinds 1997 zetten de leden zich via het Responsible Care programma in voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het VHCP probeert hen daarbij te helpen door tools te ontwikkelen en evenementen te organiseren. De nieuwe toelichting bij de Responsible Care-zelfanalysechecklist is hier een voorbeeld van.

In deze uitgave van Focus treft u weer een korte weergave van het Responsible Care-jaarverslag. Dit verslag geeft een overzicht van de prestaties van de sector en de leden. Omdat de wereld om ons heen verandert, moet ook het programma met zijn tijd mee gaan. Zo spreekt VHCP met zijn leden en andere stakeholders over incorporatie van duurzaamheid in het programma.

Ieder jaar organiseert het VHCP drie bijeenkomsten in het kader van Responsible Care. Ook in 2016 was dit het geval. Zo reisde in februari een delegatie van het VHCP naar het oosten des lands richting de zogenaamde Safety Campus van de Brandweer Twente. Na inleidende verhalen van Niels Vogelzang (Vivochem), Sjoerd Looijs (VNCI) en Ymko Attema (Brandweer Twente) was het tijd om zelf aan de slag te gaan. In verschillende simulaties konden de leden ervaren wat er bij een incident allemaal op een bedrijf afkomt. Tijdens een simulatie in een COPI-bak namen de deelnemers beslissingen om de schade bij een gaslek te beperken en tijdens een virtuele simulatie probeerden zij levens te redden na een explosie. En de brandweer zou de brandweer niet zijn als er niet werd afgesloten met een groot vuur. In een oude bunker werd een metershoge gasvlam ontstoken, en geblust.

Daarnaast was er de Arbo- en Stoffendag die ieder jaar in samenwerking met de VNCI wordt georganiseerd. Handelaren en producenten ontmoetten elkaar om kennis uit te wisselen over het omgaan met gevaarlijke stoffen. Tijdens de dag vertelden sprekers van o.a. de ECHA, de I-SZW en het Biociden Platform over recente ontwikkelingen. Namens het VHCP deed Mari den Adel (Brenntag) een duit in het zakje met een presentatie over precursoren en gaf erelid Frank Hes (Platform Biociden) een presentatie over actuele ontwikkelingen.

Tijdens de bijeenkomst in het najaar werd het onderwerp incidenten verder uitgewerkt. Twee leden van het VHCP, Maarten Dankloff (Arkema) en Els Strijker (Breustedt), vertelden over een incident dat recentelijk bij hen plaatsvond. Vanuit de praktijk legden ze uit wat er was gebeurd en wat zij hadden gedaan om met de gevolgen van het incident om te gaan. Daarna volgde een mediatraining door Moniek van de Wiel. Zij is woordvoerder van OCI Nitrogen en heeft een eigen adviesbureau. Met behulp

De lunchlezing in Kameryk, Kamerik

van voorbeelden uit Chemelot en Moerdijk liet zij de leden zien wat er goed en fout kan gaan bij crisiscommunicatie. Uiteraard was er daarmee aandacht voor de rol van de sociale media.

VHCP ALS NETWERK

Eind maart vond in de Van Nelle-fabriek de Algemene Ledenvergadering plaats. Na het formele gedeelte was het woord aan professor Paul Schnabel. Hij besprak de relatie tussen de chemische industrie en de samenleving en constateerde dat het publiek vanuit het hart redeneert, terwijl de industrie dit doet vanuit het verstand. Daardoor verstaan zij elkaar niet altijd goed. De professor adviseerde om het motto van Responsible Care aan te passen. Het huidige 'be good, try better and tell it' moet worden vervangen door 'be better, try best en have others tell about you'. Zo worden de veiligheid en het imago van de industrie beiden verbeterd.

Binnen het VHCP wordt primair samengewerkt op de inhoud, maar in een sector waar partijen elkaar ook commercieel regelmatig tegenkomen, is het van belang elkaar zo nu en dan ook in informele setting ontmoeten. Dit gebeurt jaarlijks op het VHCP Social Event. Tijdens een prachtige dag ontmoetten de leden elkaar in het al even schitterende kasteel Engelenburg in de Achterhoek.

Bij de Lunchlezing werden inhoud en netwerk gecombineerd. Voorafgaand aan de lunch sprak Anton van Beek, president van DOW Benelux, over de veiligheid in de sector. Hij gaf daarbij het belangrijke signaal af dat DOW niet langer zaken doet met bedrijven die niet aan de veiligheidsstandaarden voldoen. Na jaren met 'de wortel' getracht te hebben om ketenpartners veiliger te laten werken, hanteert DOW dus nu ook af en toe 'de stok'.

> "HET DOEL IS DAT HET VHCP IN 2021 EEN DESKUNDIGE, KRACHTIGE, DYNAMISCHE, OPEN EN LAAGDREMPELIGE ORGANISATIE IS."
>
> VOORZITTER WILLEM AUGUSTINUS

MEDIA HEEFT KUNSTGRAS OP DE KORREL

Het afgelopen jaar is er veel te doen geweest over de risico's van gevaarlijke stoffen, vooral rondom rubbergranulaat op sportvelden. Het VHCP sprak hierover met Martijn Beekman, Hoofd Bureau REACH en CLP bij het RIVM.

WAT IS UW ACHTERGROND EN WAT HOUDT UW BAAN IN?

Mijn eerste baan op het gebied van milieu, gezondheid en chemische stoffen was bij het toenmalige Ministerie van VROM als beleidsmedewerker. Hier kwam mijn studie Milieuchemie goed van pas. In 2007 ben ik overgestapt naar het RIVM, waar ik werkte aan risicobeheersmaatregelen en geharmoniseerde classificatie van stoffen. Sinds april 2016 geef ik leiding aan het Bureau REACH van het RIVM. Hier werk ik aan het Nederlandse en Europese stoffenbeleid. Ik vertegenwoordig de Nederlandse overheid in vergaderingen over REACH en CLP in Brussel en ben nauw betrokken bij maatschappelijke discussies rond chemische stoffen.

OVER DIE MAATSCHAPPELIJKE DISCUSSIES GESPROKEN: DE ROL EN RISICO'S VAN GEVAARLIJKE STOFFEN KRIJGEN RECENT VEEL AANDACHT IN DE MEDIA EN POLITIEK. WAT HEEFT ER DE AFGELOPEN PERIODE ALLEMAAL GESPEELD?

In Dordrecht speelt de kwestie van blootstelling aan perfluoroctaanzuur (PFOA) van omwonenden van de DuPont/Chemours-fabriek. PFOA werd van 1970 tot 2012 gebruikt voor de productie van teflon, wat onder meer wordt gebruikt als anti-aanbaklaag in pannen. Vervolgens zijn in het drinkwater verhoogde concentraties gevonden, maar die bleven onder de grenswaarde. Het is echter wel waarschijnlijk dat de blootstelling via de lucht tot 2012 langdurig hoger was dan de grenswaarde. Het RIVM onderzoekt de mogelijke gevolgen voor de gezondheid van de omwonenden.

Vervolgens ontstond ook discussie over de stoffen die met behulp van de GenX technologie in plaats van PFOA wordt gebruikt. Waarschijnlijk zijn er geen gezondheidsrisico's door uitstoot naar de lucht, maar dit kan nog niet met zekerheid worden gezegd over alle stoffen die worden uitgestoten. Daarom wordt nog verder onderzoek gedaan naar de gevaarseigenschappen van deze stoffen.

Maar het onderwerp dat toch wel de meeste media-aandacht heeft gekregen, is het gebruik van rubbergranulaat in voetbalvelden. In een aflevering van het televisieprogramma Zembla werden experts geïnterviewd die de suggestie wekten dat sporten op dit granulaat grote gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Er ontstond grote maatschappelijke onrust over de stoffen in het granulaat, waaronder polycyclische aromatische koolwaterstoffen die kankerverwekkend kunnen zijn.

WAT WAS DE GANG VAN ZAKEN RONDOM HET RUBBERGRANULAAT?

Onmiddellijk na de uitzending reageerde de voetbalbond KNVB dat er nader onderzoek moest komen naar de veiligheid van de rubberkorrels. Edith Schippers, de Minister van Volksgezondheid, beloofde vervolgens aan de Tweede Kamer dat ze uit voorzorg en met spoed een extra onderzoek zou laten doen door het RIVM. In de media deden verschillende toxicologen vervolgens een duit in het zakje, zo noemde een professor van de Erasmus Universiteit het voetballen op de kunstgrasvelden "experimenteren met de gezondheid".

De gemeente Amsterdam kondigde aan op zoek te willen naar alternatieven voor het rubber, los van de uitkomsten van het onderzoek. Eind december publiceerde het RIVM de onderzoeksresultaten waaruit bleek dat de gezondheidsrisico's praktisch verwaarloosbaar zijn. Er zijn bovendien geen signalen die wijzen op een verband met leukemie. Wel wees het RIVM erop dat de korrels zink bevatten en daarmee negatieve effecten kunnen hebben op organismen in het oppervlaktewater.

IS HET WEL DE TAAK VAN HET RIVM OM DERGELIJKE ONDERZOEKEN UIT TE VOEREN?

Gezien de maatschappelijke onrust vind ik het begrijpelijk dat de minister een extra onderzoek instelde. Het primaat om te bepalen of een stof veilig is, ligt echter bij de producent en dat moet ook zo blijven. De producent kent de stof, het productieproces en het beoogde gebruik immers veel beter dan het RIVM. Het is belangrijk dat die rolverdeling duidelijk blijft.

HOE ZIET U VERDER DE ROL VAN DE VERSCHILLENDE SPELERS RONDOM GEVAARLIJKE STOFFEN?

Iedereen in het systeem heeft een bepaalde rol te vervullen. Bedrijven moeten ervoor zorgen dat zij veilige producten op de markt brengen. Brancheverenigingen kunnen hier een belangrijke rol in spelen door gezamenlijke onderzoeken te faciliteren, kennis te verspreiden en het publiek voor te lichten. Wij doen als RIVM betrouwbaar en onafhankelijk onderzoek.

> "HET RIVM HEEFT HUILENDE MOEDERS AAN DE LIJN GEHAD DIE ZICH ZORGEN MAAKTEN OM HUN KINDEREN"

Voor ngo's en programma's als Zembla is een rol als aanjager weggelegd. Daarbij moeten zij zich wel realiseren wat hun uitingen voor gevolgen kunnen hebben. Het RIVM heeft huilende moeders aan de lijn gehad die zich zorgen maakten om hun kinderen. Het is dus belangrijk dat ook zij voorzichtig omgaan met informatie, dit komt ook hun geloofwaardigheid ten goede.

HOE DOET RIVM ONDERZOEK NAAR DE VEILIGHEID VAN EEN STOF?

Er kunnen twee soorten onderzoek worden gedaan om de veiligheid vast te stellen. De eerste is toxicologisch. Daarbij wordt bepaald of de blootstelling aan een stof onder de grenswaarde blijft. Zolang dat het geval is, zijn geen noemenswaardige nadelige gezondheidseffecten te verwachten en wordt een stof dus veilig geacht. Bij de beoordeling wordt uitgegaan van een 'realistisch worst case scenario'. In het geval van rubbergranulaat zijn consequent aannames gedaan die aan de veilige kant zitten. Denk aan een scenario van een keeper die veel op de grond ligt en regelmatig sport bij hoge temperatuur. Er wordt ook rekening gehouden met verschillende effecten tussen leeftijdscategorieën.

De tweede methode is epidemiologisch. Er wordt dan in een bevolkingsgroep gekeken of er een statistisch verband bestaat tussen een bepaalde factor (hier: sporten op granulaat) en het optreden van een ziekte. Dit zijn echter langdurige en complexe onderzoeken. In het geval van rubbergranulaat vonden we geen aanleiding om een dergelijk onderzoek te doen. Onlangs zijn resultaten gepubliceerd over een epidemiologische studie door Washington State Department of Health naar de gevolgen van sporten op rubbergranulaat. Hieruit is geen verhoogd risico gebleken.

HOE KUNNEN WE HET BESTE OMGAAN MET ONZEKERHEDEN RONDOM DE GEVAREN VAN STOFFEN?

We hebben chemische stoffen nodig in onze maatschappij en honderd procent veiligheid bestaat daarbij niet. Het Nederlandse beleid is gericht op gelijke bescherming voor alle burgers en wil dat niemand wordt blootgesteld aan een extra kans op sterfte van meer dan één op de miljoen (10-6). Het RIVM is in de eerste plaats een wetenschappelijk instituut. Het levert een bijdrage aan de oplossing van maatschappelijke vraagstukken door bijvoorbeeld de risico's en kosten te berekenen. Vragen over toelaatbare risiconiveaus horen echter thuis in de maatschappelijke discussie. Uiteindelijk is dat immers een politiek-bestuurlijke keuze. Bovendien kunnen in een dossier naast veiligheid nog andere zaken spelen. Zo werd in de discussie over rubbergranulaat ook gesteld dat het gebruik hiervan schadelijk is voor het milieu doordat de rubberkorrels in de natuur terechtkomen.

De aandacht voor de gevaren van chemische stoffen zie ik de komende jaren alleen nog maar verder groeien. Dit vloeit voort uit de veiligheidsparadox. De kennis van gevaarlijke stoffen wordt steeds groter en daarmee ook de veiligheid. Echter, juist doordat we meer weten van de stoffen en de risico's, ontstaat meer ophef over de stoffen. Dit is de laatste jaren versterkt door de sociale media waar informatie zich veelal snel en ongecontroleerd verspreidt. Dit vraagt ook om sneller reageren door de overheid. Het RIVM zoekt naar de juiste manier om hier mee om te gaan.

Op die sociale media hanteert men een veiligheidsnorm van nul (0), in plaats van één extra sterfgeval op de miljoen (10-6) mensen die worden blootgesteld. Zembla speelt hier ook op in en stelt dat "niet valt uit te sluiten" dat er gezondheidsrisico's rondom rubbergranulaat zijn. Het is vrijwel onmogelijk voor het RIVM om een risico uit te sluiten en daarom concludeerde ons onderzoek dat er een "praktisch verwaarloosbaar risico" is. Het is moeilijk om dergelijke onderzoeksresultaten uit te leggen aan het publiek.

FOOD FEED

JEANETTE SCHALK

In 2016 is een nieuwe commissie opgericht binnen het VHCP. Deze commissie zal zich richten op alle vragen die spelen rondom voeding ("food") en voeder ("feed"). Aan het woord in Jeanette Schalk (Azelis), een van de trekkers van de commissie.

Veel materialen uit de chemische industrie worden ook ingezet in de voedingssector, bijvoorbeeld in het productieproces of als additief. Omdat voedsel direct invloed heeft op de gezondheid van mensen gelden hiervoor extra strenge regels. Ook voor diervoeder zijn er strenge regels: die keten gaat immers van kalf tot karbonaadje. De wetgeving voor feed is uiteindelijk gericht op de gezondheid van de mens. Wanneer een koe te veel cadmium binnenkrijgt, geldt dit net zo goed voor de consument die het vlees eet. Als dieren daarentegen gezond leven, leveren ze betere producten op. Dat het welzijn van de dieren hierdoor wordt vergroot is wat mij betreft een belangrijke positieve bijvangst.

De regels voor feed zijn zo streng door bijvoorbeeld het schandaal rondom dioxine in België eind jaren negentig. De giftige stof belandde in de voedselketen doordat bij een vetsmelterij transformatorolie bij andere vetten terecht zijn gekomen. Grote hoeveelheden kippen en zuivelproducten werden preventief uit de rekken genomen en de aanvoer van kippen-, varkens- en rundvlees werd stilgelegd. Sindsdien is in Noordwest Europa een systeem in het leven geroepen waarbij iedere speler in de keten zich moet registreren bij de overheid en een certificaat moet kunnen overleggen.

In de food sector ligt het initiatief juist echt bij het bedrijfsleven. Daardoor is er een grote verscheidenheid aan certificaten ontstaan. Wel is ook hier een steeds grotere hang naar ketenvorming te ontwaren. Het bedrijfsleven neemt nu met het Global Food Safety Initiative ook het voortouw om de verschillende certificaten en standaarden die er zijn te benchmarken. Een aantal van deze certificaten, zoals BRC en FSSC22000, gaat zover dat ze ook betrekking hebben op de wijze van opslag en transport. Ik vind het goed dat dit wordt doorgetrokken naar onze sector. Op die manier worden ook wij gedwongen om beter over de risico's na te denken en onze HACCP vast te leggen op de wijze van de hygiënecode of zelfs in certificaten.

Veel wetgeving op het gebied van food en feed is in meer of mindere mate Europees geharmoniseerd. Dat gaat over het algemeen vrij goed; ik heb niet de indruk dat er in andere Lidstaten grote misstanden zijn. Het is wel belangrijk dat de regels die we op onze interne markt stellen, ook eisen van de producenten uit derde landen waaruit we importeren. Het is belangrijk dat ook hier een goede risicoanalyse wordt uitgevoerd.

Met de nieuwe commissie Food Feed gaan we de ontwikkelingen in de gaten houden. Door dit met een aantal gespecialiseerde mensen te doen, kunnen we de overige leden tijdig informeren over veranderingen. Daarnaast zullen we ook goede praktijken gaan schrijven. De bestaande Hygiënecode van het VHCP vormt daarbij de basis. Deze reikt goede handvatten voor HACCP aan. Daarbovenop willen we nu extra lagen gaan aanbrengen. Een belangrijk thema, dat steeds meer aandacht krijgt, is 'food defense'. Dit ziet zowel op het beveiligen van de stoffen tegen kwaadwillenden, maar ook op het tegengaan van voedselfraude.

De food en feed sector kent zijn eigen dynamiek en wetgeving. Er zijn bovendien ook andere spelers actief. Er is meer aandacht van ngo's en de NVWA is een belangrijke partner. Ook andere organisaties zoals supermarktketens en Stichting Riskplaza bepalen de richting. Voedsel is emotie, dat maakt dat er veel aandacht voor is. Het is goed om als VHCP hierbij betrokken te zijn. Juist omdat het grote publiek huiverig is voor de combinatie van voedsel en chemische stoffen, moeten we hier wel voorzichtig acteren.

In de tien jaar die ik nu bij Azelis zit, heb ik onze sector op het gebied van veiligheid van food en feed volwassen zien worden. We hebben steeds meer kennis in huis en zijn steeds meer gecertificeerd. Ik kijk ernaar uit om hier binnen de Commissie Food Feed verder mee aan de slag te gaan.

AGENDA 2017

09-01-2017	14.00 – 16.00	Bestuursvergadering	Brabers, Den Haag
09-01-2017	17.00 – 20.30	Nieuwjaarsborrel	Haagsche Club, Den Haag
18-01-2017	10.30 – 13.00	Werkgroep Responsible Care	Synerlogic, Duiven
18-01-2017	13.30 – 16.00	Commissie Milieu en Veiligheid	Synerlogic, Duiven
09-02-2017	10.30 – 14.00	Klankbordgroepbijeenkomst Responsible Care	Van Appeldoorn, Woudenberg
09-02-2017	14.00 – 16.00	Platform Stoffen	Van Appeldoorn, Woudenberg
09-03-2017	14.00 – 16.00	Biocidenmiddag	Brabers, Gouda
20-03-2017	13.00 – 14.30	Bestuursvergadering	Museum Voorlinden, Wassenaar
20-03-2017	14.30 – 19.30	Algemene Ledenvergadering	Museum Voorlinden, Wassenaar
06-04-2017	10.30 – 13.00	Commissie Food en Feed	Brabers, Gouda
20-04-2017	10.30 – 13.00	Commissie Milieu en Veiligheid	Boom, Meppel
20-04-2017	13.30 – 16.00	Platform Stoffen	Boom, Meppel
08-06-2017	14.00 – 16.00	Bestuursvergadering	Mepavex, Bergen op Zoom
21-06-2017	10.30 – 13.00	Werkgroep Responsible Care	n.n.b.
10-09-2017	10.00 – 17.00	Chemische Golfdag	Rosendaelsche Golfclub te Arnhem
13-09-2017	10.30 – 13.00	Commissie Milieu en Veiligheid	Brenntag, Rotterdam
13-09-2017	13.30 – 16.00	Commissie Food en Feed	Brenntag, Rotterdam
11-10-2017	10.30 – 13.00	Klankbordgroep Responsible Care	n.n.b.
11-10-2017	13.30 – 16.00	Platform Stoffen	n.n.b.
30-10-2017	10.00 – 12.00	Bestuursvergadering	n.n.b.
30-10-2017	12.00 – 14.30	Lunchbijeenkomst	n.n.b.
02-11-2017	10.00 – 17.00	Veiligheidsdag Veiligheid Voorop	n.n.b.
29-11-2017	10.30 – 13.00	Commissie Milieu en Veiligheid	Univar, Zwijndrecht
29-11-2017	13.30 – 16.00	Werkgroep Responsible Care	Univar, Zwijndrecht

LEDENOVERZICHT VHCP

LEDEN

Aako
Akzo Nobel Industrial Chemicals
Arch Timber Protection
Arkema
Azelis/Interland
Boom
Brenntag Nederland
Breustedt Chemie
Cimcool Industrial Products
IMCD Benelux
Grolman Benelux
Keyser & Mackay
Mavom
Helm Chemicals
Melspring International
De Monchy International
De Noord Chemicals
Prayon-Benelux
RodaChem
Safic-Alcan Necarbo
Sirius International
TPT
Univar Benelux
Vivochem
G. Vogler
Will & Co.

BUITENGEWONE LEDEN

Van Appeldoorn Chemical Logistics
Imperial Logistics
L. van der Lee en Zonen
Mepavex Logistics
Synerlogic

VOOR EEN VEILIGE CHEMIEKETEN

TEKST: JAN VAN DEN BERG, TEKSTBEWERKING: LOUISE WAGENAAR

Een belangrijk hulpmiddel voor bedrijven zijn best practices. Als het gaat om goede praktijken op het gebied van de chemische supply chain, speelt het Verbond van Handelaren in Chemische Producten (VHCP) een belangrijke rol. Met dertien praktijkdocumenten op zijn naam.

Naast producenten van chemische stoffen zijn er duizenden bedrijven in Nederland die deze stoffen vervoeren of verwerken. De chemische supply chain (productieketen) is dan ook omvangrijk. Uiteraard is het zaak dat deze veilig te werk gaat. Het Verbond van Handelaren in Chemische Producten (VHCP) draagt hier als branchevereniging van chemische handelaren en distributeurs aan bij door 'best supply chain practices' te ontwikkelen. Op grond van de expertise die de leden van het VHCP hebben, zijn de veiligheidsexperts van het verbond gaan kijken hoe bepaalde handelingen met gevaarlijke en minder gevaarlijke stoffen het beste kunnen worden uitgevoerd. Door ideeën en praktijkervaringen bij de verschillende bedrijven te vergelijken en te beoordelen, konden zij de werkwijzen en procedures opstellen die (het meest) bijdragen tot veiligheid voor mens en milieu. Hierbij moet opgemerkt worden dat het niet zozeer gaat om een theoretische exercitie. De werkwijzen en procedures zijn geënt op de praktijk: al doende zijn de best supply chain practices geformuleerd. Deze benaming doet recht aan het feit dat de leden van het verbond allemaal actief zijn in de chemische supply chain. De best practices kunnen we zien als standaarden die per handeling of procesonderdeel bepalen welke rol de ketenpartners hebben, zoals de afvuller of de ontvanger van vloeibare chemicaliën.

UNIFORMITEIT

De best practices omvatten achtergrondinformatie en concrete aanwijzingen bij de doorgaans abstract geformuleerde wettelijke bepalingen. Door hiervan breed gebruik te maken ontstaat duidelijkheid en uniformiteit in de keten, hetgeen onveilige situaties helpt te voorkomen. De hoop van het VHCP is dan ook dat alle schakels in de chemieketen gebruik gaan maken van deze documenten. Voordat de best supply chain practices hun definitieve vorm kregen, zijn ze voorgelegd aan andere betrokken partijen in de branche, zoals producenten van chemische stoffen en bedrijven en instellingen die deze in hun processen toepassen. Commentaren op de best practices zijn er ook gevraagd aan bijvoorbeeld (chemische) brancheverenigingen, beleidsmakers en toezichthouders. Dit heeft geleid tot dertien best supply chain practices, die in samenwerking met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu tot stand zijn gekomen. Ze staan op de website van het VHCP, waar iedereen ze kan raadplegen.

MELDEN OF RAPPORTEREN

In de Best Supply Chain Pratice 'Doorgeven van ongewone voorvallen' gaat het over de meld- en rapportageplicht bij incidenten met gevaarlijke stoffen. Er zijn twee verschillende soorten incidenten die volgens twee verschillende wettelijke grondslagen moeten worden doorgegeven aan de autoriteiten (zie figuur 1):

1. Ongevallen of voorvallen die ontstaan tijdens handelingen zoals beschreven in de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs), moeten worden gemeld aan de IL&T.
2. Ernstige ongevallen of voorvallen moeten volgens ADR 1.8.5.1 binnen een maand nadat ze zijn ontstaan worden gerapporteerd aan de IL&T.

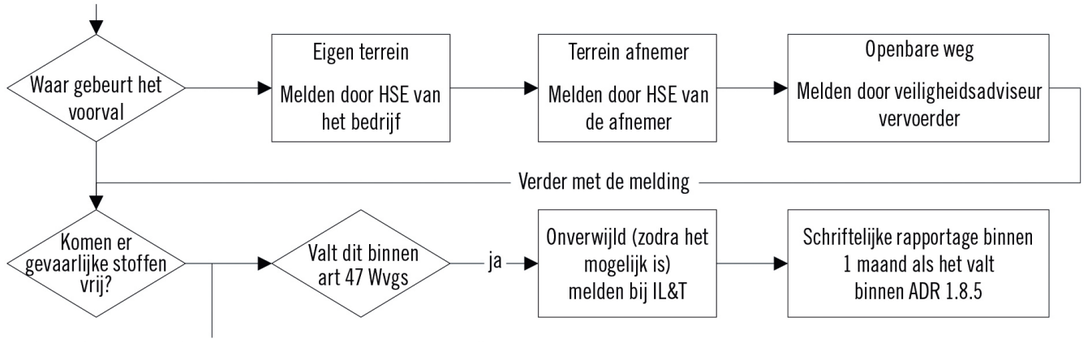

Uitsnede van het stroomschema 'doorgeven van ongewone voorvallen'

1. Artikel 47 Wvgs bepaalt dat de verplichting van de meldplicht ligt bij diegene die de handeling verricht waarbij zich een voorval of ongeval voordoet. Tijdens het vullen is dat de vuller, tijdens het beladen is dat de belader, tijdens het vervoer de vervoerder. Het VHCP vat deze wettelijke bepaling zo op dat op eigen terrein de eigen HSE-manager een incident meldt, maar dat op het terrein van de afnemer, de HSE-manager van de afnemende partij de melding doet. Dit is ook te beargumenteren op basis van de Wet milieubeheer (Wmb) en het ADR. Bij een incident tijdens het transport, belt de chauffeur de veiligheidsadviseur van de vervoerder en is het deze persoon die het incident officieel meldt. Degene die moet melden stelt de IL&T onverwijld, dus zodra het mogelijk is, in de gelegenheid de situatie van het ongeval of het voorval te beoordelen. Ondertussen laat hij dus handelingen met betrekking tot de betrokken gevaarlijke stoffen in elk geval achterwege totdat IL&T van deze gelegenheid gebruik heeft gemaakt of heeft laten weten dat niet te doen. Deze onthouding geldt natuurlijk niet voor handelingen die redelijkerwijs noodzakelijk zijn om verdere gevaarzetting of schade te voorkomen.
2. Wat betreft de te rapporteren ongevallen is het niet altijd duidelijk wat voor incidenten bedoeld worden. Daarom geeft het VHCP de tip: "Als je een incident meldt, vraag ILT dan of dat incident ook moet worden gerapporteerd."

PRAKTIJKVOORBEELDEN

Drie voorbeelden van situaties waarin het in de praktijk onduidelijk is of een incident moet worden gemeld en/ of gerapporteerd bij IL&T. De vragen die worden beantwoord, zijn:

- Is dit een meldingsplichtig voorval?
- Is dit een rapportageplichtig voorval?

Casus 1: Een vrachtwagen geladen met gevaarlijke stoffen is betrokken bij een aanrijding. Er is geen schade aan de verpakkingen (in dit geval de tank) en er zijn geen gewonden.
Antwoord: zorgplicht van de chauffeur. Hij stelt zelf vast of de lading nog in orde is. Indien de lading in orde is, dan is een melding niet noodzakelijk. Geen rapportageplicht.

Casus 2: Een oplegger geladen met gevaarlijke stoffen staat op de inrichting van de ontvanger. De chauffeur valt van de laadklep tijdens het lossen. De chauffeur wordt ter observatie met hoofdletsel naar het ziekenhuis gebracht maar hoeft niet opgenomen te worden (geen melding naar Inspectie SZW nodig).
Antwoord: geen handeling artikel 2, 1e lid Wvgs. Geen melding en geen rapportage. Arbeidsongeval.
Casus 3: Een tankwagen geladen met gevaarlijke stoffen staat binnen de inrichting van de ontvanger. De ontvanger merkt op dat de tank lekt.
Antwoord: ervan uitgaande dat dit geen opslagsituatie is anders 17, lid 2 Wabo: melden ja. Rapporteren vermoedelijk ook. Hoeveel kan er naar buiten treden, welke stof is het?

LADEN EN LOSSEN

De Beste Supply Chain Practice 'Laden en lossen van verpakte chemicaliën' geeft een overzicht van de verantwoordelijkheden en taakverdeling bij de standaardhandelingen van ketenpartners. Een voorbeeld:

Managementverantwoordelijkheden:
Het management van de laad-losplaats moet ervoor zorgen dat het lossen van de verpakkingen wordt uitgevoerd door bekwaam en goed opgeleid personeel, in het bijzonder wat betreft het omgaan met gevaarlijke stoffen.
Het management van de transporteur moet ervoor zorgen dat de chauffeurs die worden ingezet bij het uitvoeren van het transport voldoende gekwalificeerd zijn.

Operationele taken en verantwoordelijkheden:
De operators begeleiden de hele lading/lossing tenzij de procedure op de laad-losplaats een andere werkwijze voorschrijft. De chauffeur meldt zich bij de verantwoordelijke persoon op de laad-losplaats en vraagt om instructies. De chauffeur moet gedurende de gehele lading/lossing bij zijn voertuig blijven en de lading/lossing monitoren, tenzij de voorschriften op de laad-losplaats een andere werkwijze voorschrijven.

De best practice 'bulkleveringen van vloeistoffen met tankwagens' biedt een vergelijkbaar overzicht van verantwoordelijkheden. VHCP adviseert de afnemer/ ontvanger en de leverancier, voorafgaand aan de eerste levering, de gegevens van de losplaats vast te leggen volgens de Controlelijst losinstallatie voor eerste levering.

De best practice voor verpakkingen doet een aantal aanbevelingen. Voor het gebruik van nieuwe emballage wordt

bijvoorbeeld aangeraden de volgende drie elementen in ogenschouw te nemen.

1. Zorg voor volledige documentatie van elke verpakking.
   i. Testrapport (UN-keuring) UN-gekeurde emballage is verplicht bij ADR-geclassificeerde producten. Bij niet-geclassificeerde producten is UN-goedgekeurde verpakking niet verplicht.
   ii. Technische specificatie.
   iii. Goedkeuring bijzonder gebruik (bijvoorbeeld Food).
2. Controleer bij ontvangst documenten/vrachtbrief van de leverancier.
   i. Controleer op beschadigingen.
   ii. Controleer op mogelijk tekorten (kwantitatief).
   iii. Noteer afwijkingen op vrachtbrieven.
3. Sla de nieuw ontvangen emballage op, op de daarvoor aangewezen locaties. Alle aanbevelingen samen leveren een stroomschema op voor de levenscyclus van verpakkingen.

Alle aanbevelingen samen leveren een stroomschema op voor de levenscyclus van verpakkingen.

VEILIGHEID VOOROP

De best supply chain practices staan niet op zichzelf. Zo is het VHCP een van de initiatiefnemers van het programma Veiligheid Voorop. Dit omvat een actieplan om de veiligheid te vergroten bij bedrijven die grootschalig met gevaarlijke stoffen werken (Brzo-bedrijven). In het kader hiervan zijn zogeheten safety deals gesloten. Hiertoe behoort onder andere de deal "Uitwisselen best practices ketenaanpak". Deze deals worden gesloten tussen het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en brancheorganisaties in de chemie. Binnen dat kader kunnen de best supply chain practices beter onder de aandacht van alle relevante bedrijven worden gebracht. In Veiligheid Voorop werken naast het VHCP een reeks van brancheorganisaties samen, waaronder die voor de chemische industrie (VNCI), de petroleumindustrie (VNPI), de tankopslagbedrijven (VOTOB) en de verf- en drukinktbedrijven (VVVF). Ook organisaties op het gebied van onderhoud doen mee, zoals NVDO, Profion en VOMI. De ontwikkeling van de best supply chain practices past binnen de opvatting dat bedrijven in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor de veiligheid en dat die niet primair afhankelijk moet zijn van inspecties en handhaving door toezichthoudende instanties. Dit uitgangspunt is alleen acceptabel als de chemische sector ook daadwerkelijk de verantwoordelijkheid neemt voor het instandhouden en verbeteren van de veiligheid. De safety deals zijn als gevolg van dit beleid tot stand gekomen. Dit betekent overigens niet dat er zonder safety deals geen best supply chain practices zouden zijn. Het betekent wel dat er meer draagvlak voor deze practices kan worden gecreëerd.

VERANTWOORDELIJKHEID

Dat de best supply chain practices hebben geleid tot het sluiten van een safety deal komt voor een belangrijk deel doordat zij in de sector breed gedragen worden en een concrete invulling vormen van de eigen verantwoordelijkheid. Ook speelt het een rol dat de practices gratis aan iedere belangstellende ter beschikking worden gesteld. De best supply chain practices zijn algemeen geformuleerd. Dit maakt ze breed toepasbaar, maar maakt ook dat ze niet in iedere situatie voorzien. Ze zijn uiteraard wel bruikbaar als uitgangspunt voor individuele bedrijven om eigen best practices te ontwikkelen voor die situaties waarin de meer algemene practices niet voorzien. Dit kan uiteraard ook het geval zijn voor combinaties van bedrijven, zoals een leverancier en een afnemer. Dit jaar is het VHCP bezig met het verder uitwerken van de practices. Zo kijkt het verbond met de Klankbordgroep Responsible Care naar de mogelijkheden om de veiligheidscultuur bij bedrijven te onderzoeken met behulp van de self assessment questionnaire (SAQ), die bestaat uit vragenlijsten over de thema's veiligheidscultuur, veiligheidsbeheersysteem en integriteit van de installaties. Ook is het verbond nauw betrokken bij de vernieuwing van de PGS-richtlijnen, waaronder de PGS 15 over de opslag van chemische stoffen in verpakkingen. Dat de best supply chain practices ook hierbij een rol spelen, zal duidelijk zijn.

BEST SUPPLY CHAIN PRACTICES

Het VHCP heeft in totaal dertien best supply chain practices ontwikkeld:

- Aanbevelingen inzake de CLP-verordening.
- Afvullen vloeibare chemicaliën.
- Bulkleveringen van vloeistoffen met tankwagens.
- Doorgeven van ongewone voorvallen.
- IBC's met gevaarlijke stoffen.
- Koppelingen.
- Laden en lossen van verpakte chemicaliën.
- Omgang met fluorwaterstofzuur.
- Omgang met precursoren.
- Vullen van kunststof verpakkingen.
- Verpakkingen.
- Werken op hoogte.
- Zwembadchemicaliën.

LEDENNIEUWS

VERVAEKE NEEMT VAN DER LEE OVER

Vervaeke, Belgische marktleider in tanktransport binnen de chemische-en petroleumsector, heeft Van der Lee overgenomen. Vervaeke en Van der Lee zijn samen goed voor een omzet van meer dan €110 miljoen, een vloot van 700 trekkers, meer dan 1000 tankopleggers en een team van 900 medewerkers. Beide bedrijven leveren veeleisende logistieke diensten aan de chemische-en petroleumindustrie. Dezelfde missie en waarden van beide familiebedrijven, uitstekende reputatie en uitzonderlijke klanttevredenheid waren de belangrijkste factoren voor deze strategische acquisitie. Vervaeke en Van der Lee zijn geografisch erg complementair. Na de overname zullen beide bedrijven hun eigenheid behouden.

IMPERIAL NEEMT VAN DEN ANKER OVER

Imperial Logistics International heeft de Nederlandse logistiek specialist in gevaarlijke stoffen Van den Anker voor 100% overgenomen en breidt zo zijn activiteiten op het gebied van de opslag en distributie van verpakte chemicaliën uit.

AZELIS KOOPT AMETECH

Azelis heeft aangekondigd de overname van 100% van Ametech te hebben afgerond. Het in Milaan gevestigde Ametech heeft een portfolio van specialty chemicals, o.a. voor agrochemische formuleringen en kunstmest, veevoer en veterinair, etc. Er werken ongeveer 30 medewerkers.

IMCD OPENT KANTOOR IN JAPAN

IMCD heeft een kantoor geopend in Tokio, Japan. Deze opening is een nieuwe stap van IMDC om haar aanwezigheid in Azië en de Pacific te versterken. Het bedrijf is al actief in Australië, China, India, Maleisië, Nieuw-Zeeland, de Filippijnen, Singapore, Thailand en Vietnam.

BASF BENOEMT IMCD ALS PERSONAL CARE DISTRIBUTIEPARTNER IN ZUIDOOSTEN VAN DE VS

BASF heeft een exclusieve overeenkomst met IMCD ondertekend om zijn portfolio van producten voor persoonlijke verzorging te beheren. Deze overeenkomst dekt vanaf 1 november het zuidoosten van de Verenigde Staten, waaronder Florida, Georgia, Alabama, South Carolina, North Carolina, Virginia en Oost-Tennessee.

ARKEMA RONDT OVERNAME VAN DEN BRAVEN AF

Arkema heeft op 1 december de overname afgerond van Den Braven, een leider in hoogwaardige afdichtingsmiddelen voor isolatie en bouw in Europa. Deze overname bevestigt de ambitie van Arkema op lange termijn voor Bostik, en zet de ontwikkeling van de divisie High Performance Materials door. Den Braven biedt een uitgebreid assortiment oplossingen voor het lijmen en afdichten in de professionele bouw en industrie sector. Het bedrijf heeft een jaarlijkse omzet van ongeveer € 350 miljoen (schatting voor 2016) en ongeveer 1.000 medewerkers.

MEDEWERKER IN BEELD

COR VAN DER RIET, VOORMAN BIJ MAVOM

Het zijn de medewerkers van VHCP-leden die onze sector maken tot wat het is. In deze Focus vertelt Cor van der Riet over zijn werk.

"Zesentwintig jaar geleden begon ik als voorman bij MAVOM. Door automatisering en pensionering is het productieteam geslonken, waardoor we nu nog maar met z'n drieën zijn. Ik ben regelneef en uitvoerder tegelijk. Daarbij maak ik er een sport van om het productieproces zo efficiënt mogelijk in te richten door de orders slim te ordenen. De grootste uitdaging zit in het verwerken van de spoedorders die er tussendoor komen. Die zorgen ervoor dat iedere dag weer anders en spannend is. Daarnaast vind ik het belangrijk om ervoor te zorgen dat de hal schoon en opgeruimd is. Dat werkt zoveel lekkerder.

Bij MAVOM maken we onder andere baden voor de voorbehandeling van het aanbrengen van coatings. Ik ben dus de hele dag met chemische stoffen bezig, hoewel ik op school nooit scheikunde heb gehad. Eigenlijk ben ik toevallig de chemie ingerold. Mijn eerste baan was als uitzendkracht in de productie bij Sigma Coatings. Daarna kreeg ik een vaste baan als keurmeester van grondstoffen, wat ik elf jaar heb volgehouden. Mijn taak was om te beoordelen of de verf overeenstemde met het sample. Zo niet, dan stuurde ik het terug de fabriek in met aanwijzingen hoe het weer goed te krijgen. Toen Sigma vanuit Alphen naar Amsterdam verhuisde, kon ik via via bij MAVOM aan de slag."

Mijn begintijd bij MAVOM was flink wennen, want met zuren en logen werken is toch even iets anders dan met verf. Het is dus altijd opletten geblazen dat er geen ongelukken gebeuren. Veilig werken is voor mij altijd numero uno geweest. In al die jaren dat ik hier werk heb ik nog nooit een echt incident meegemaakt – en dat wil ik graag zo houden. Eind jaren negentig heb ik het bedrijfsnoodplan nog helpen schrijven. Dat vond ik destijds een enorm spannend project. Omdat de wet- en regelgeving sindsdien steeds ingewikkelder is geworden, hebben we daar onze KAM-afdeling voor. Het kan een opgave zijn om alle veranderingen bij te houden en als verschillende inspecteurs tegengestelde dingen eisen, is dat soms best frustrerend. Aan de andere kant hebben al die regels de werkvloer wel veiliger gemaakt ten opzichte van dertig jaar geleden.

Het blijft al met al een prachtig beroep. Ik heb me in al die jaren nog nooit een dag verveeld."

INTRODUCTIE NIEUWE LEDEN

DIT JAAR HEEFT HET VHCP DE ONDERSTAANDE DRIE NIEUWE LEDEN MOGEN VERWELKOMEN.

GROLMAN is een Duits familiebedrijf dat al sinds 1855 bestaat. De aandelen zijn nog altijd in handen van de familie Grolman, waarvan de vijfde generatie actief is binnen het bedrijf. Hoewel de thuisbasis van Grolman in Duitsland ligt, heeft het bedrijf in vrijwel alle Europese landen en Noord Afrika een vestiging, bemand met lokale mensen. Daarnaast heeft Grolman vestigingen in India en China. De Nederlandse vestiging ligt in Goor, Twente.

Grolman houdt zich vooral bezig met de distributie van specialty chemicals voor grote en kleine chemische producenten. Het distribueert een groot scala aan producten, waaronder additieven, vulstoffen, pigmenten en bindmiddelen voor de coatings, drukinkten, lijmen & dichtstoffen, kunststoffen, bouwchemische producten en rubber. Sinds kort is Grolman ook actief in de cosmetische industrie. Naast de hoofdactiviteit van chemische distributie, heeft Grolman nog een productie-onderneming die masterbatches produceert onder de naam Lifocolor.

TPT is opgericht in 1988 te Terneuzen door het Amerikaanse bedrijf Engelhard. Na 10 jaar besloot Engelhard de activiteiten te stoppen en hebben vier werknemers het bedrijf voortgezet. TPT hoopt dit jaar een BRZO-locatie te worden.

TPT is actief in het behandelen, opslaan en blenden van Fluid Cracking Catalyst. Een tweede activiteit is de opslag en overslag van zuren en logen, inclusief het verdunnen daarvan. Verder slaat TPT producten als Mierezuur, Propionzuur, Azijnzuur op. Ook produceert het ook de-icing voor het ijsvrij maken van landingsbanen van luchthavens. Een andere, vrij unieke activiteit, is het maken van Ammoniumzouten. TPT is uitgerust met installaties zoals: Calciner, Windzeven, Flashdryers, Nautamenger, Airclassifier.

MEPAVEX LOGISTICS is een logistiek dienstverlener, behorende tot de Meeus Group. De Meeus Group bestaat nog uit vijf andere bedrijven die zich allen bezig houden met logistiek & transport. Het gaat om BGT, Meeus Transport, Darvi Transport, H&B Logistics en Hartog & Bikker. Mepavex zelf bestaat sedert 1966 en is gevestigd in Bergen op Zoom. Het doet veel in de chemie, maar ook consumentenartikelen en verpakkingen in de voedingsindustrie.

Mepavex Logistics is een modern logistiek bedrijf met meer dan 155.000 m2 aan hoogwaardige opslagfaciliteiten verdeeld over verschillende loodsen. De afgelopen decennia heeft Mepavex Logistics zich ontwikkeld tot een allround dienstverlener. Een belangrijk onderdeel is de opslag van chemicaliën. Mepavex beschikt over een PGS15-opslag en is aangemerkt als BRZO-bedrijf. De opslag voor gevaarlijke stoffen is momenteel al meer dan 30.000 m2 en heeft een opslagcapaciteit voor meer dan 35.000 palletplaatsen. Zeer waarschijnlijk wordt deze capaciteit verder uitgebreid. Daarnaast beschikt Mepavex over faciliteiten voor het ompakken en herverpakken van droge en natte stoffen, waaronder ook ADR. Het is ook actief op het gebied van geconditioneerde opslag en consumentenverpakkingen, zoals kartonnen verpakkingen voor de voedings- en tabaksindustrie.

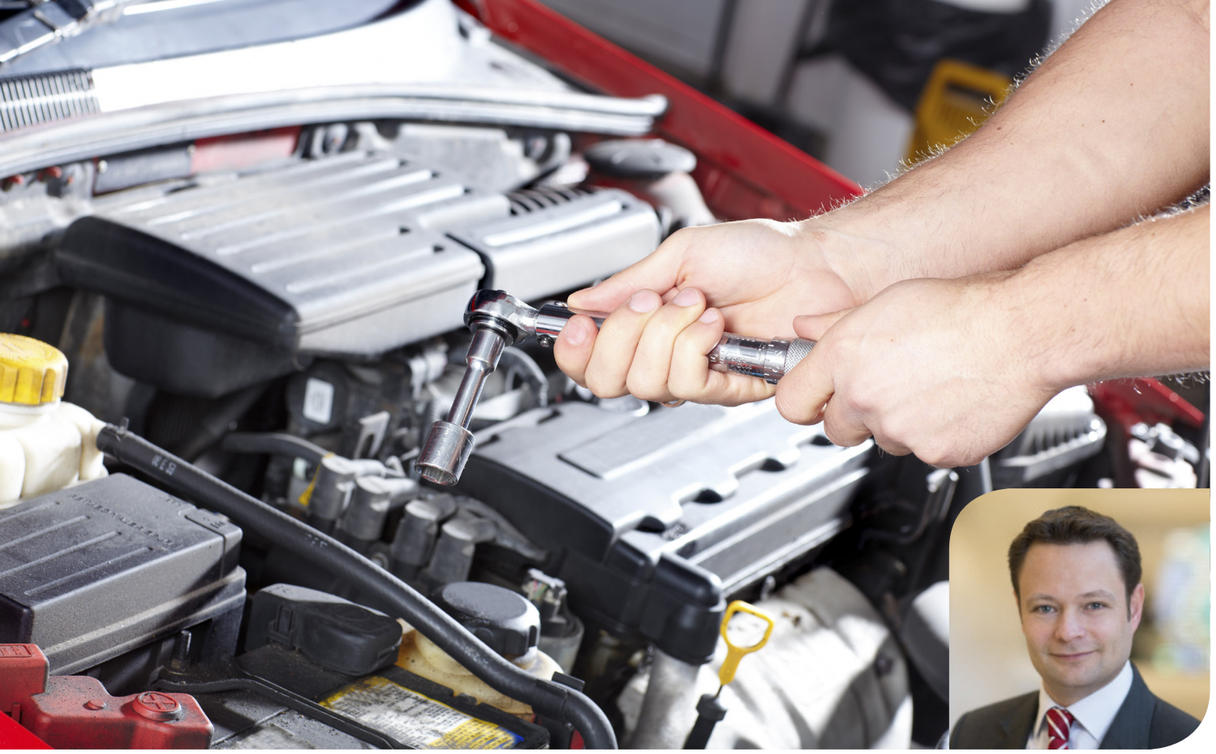

REDEN VOOR OPTIMISME

EEN INTERVIEW MET CASPER BURGERING, SENIOR SECTOR ECONOOM INDUSTRIE EN INDUSTRIËLE METALEN BIJ ABN AMRO.

WAT IS JE ACHTERGROND?

Na mijn studie economie ben ik begonnen als onderzoeker bij het Economisch en Sociaal Instituut (ESI) van de VU, waar ik bedrijfseconomisch onderzoek deed in branches en sectoren. Vervolgens heb ik een aantal jaar gewerkt als verenigingsmanager van verschillende brancheverenigingen. Daarna ben ik begonnen als econoom bij ABN AMRO, eerst met een nadruk op staal en basismetalen, later is dat verbreed naar industrie in het algemeen.

WAT DOET EEN SECTOR ECONOOM?

De bank heeft per sector een aantal economen in dienst die een inschatting proberen te maken van de productietrends voor de verschillende sectoren. Het is mijn taak om de internationale trends te vertalen naar de Nederlandse markt en hier duiding aan te geven. Ik hoop ondernemers te helpen om beter geïnformeerde beslissingen te nemen. Daarnaast worden de prognoses van de economen meegenomen in de algemene economische modellen van de bank zelf.

IS HET ÜBERHAUPT MOGELIJK OM EEN ZINVOLLE VOORSPELLING VAN DE TOEKOMST TE MAKEN?

Het is niet eenvoudig om een betrouwbare inschatting te maken, zeker voor de grondstoffenmarkt, die snel kan omslaan. Tegelijkertijd is het voor de Nederlandse industriële ondernemer belangrijk om een gevoel te krijgen bij de ontwikkelingen in die markt. Hoewel de wereld vol onverwachte verassingen zit, hebben onze modellen hun waarde bewezen. In mijn werk probeer ik steeds de nadruk te leggen op 'need to know'-informatie en het onderscheid te maken met 'nice to know'-informatie. Hoe verder je vooruit kijkt, hoe moeilijker het wordt om een betrouwbare verwachting te formuleren, daarom hanteert de bank een maximale horizon van twee jaar. Er wordt geen systematische validatie achteraf van onze voorspellingen gedaan, maar wel wordt ieder kwartaal een internationale ranking gepubliceerd van de beste analisten van de grondstofmarkt. ABN draait hier in de top mee en dit stimuleert om scherp te blijven.

WAT ZIJN VERWACHTINGEN VOOR DE WERELDECONOMIE?

We verwachten verschillende snelheden van groei, maar zien over het algemeen een toenemend vertrouwen en een stabiele mondiale economie. Voor de Verenigde Staten verbeteren de vertrouwensindicatoren en ook in de harde economische cijfers is een lichte verbetering te zien. De economische groei in China neemt weliswaar af, maar we verwachten geen 'harde landing'. Vooral voor India verwachten we sterke groei de komende twee jaar. Ook Europa lijkt een gunstige lijn in te zetten, maar blijft wel achter bij de VS, China en India. Positieve uitschieters binnen de EU zijn Ierland en Spanje, maar ook Nederland en Duitsland zitten in de groep koplopers. Zowel voor 2017 als voor 2018 verwachten we in Nederland een economische groei van iets onder de 2%, maar gezien de recent verbeterde vertrouwensindicatoren zou dit hoger kunnen uitvallen.

WELKE RELEVANTE TRENDS ZIET U VOOR ONDERNEMERS?

Er zijn verschillende ontwikkelingen waar de ondernemer geen invloed op heeft, maar die wel direct gevolg kunnen hebben voor zijn bedrijfsvoering. Op korte termijn zijn die ontwikkelingen vooral politiek van aard, met verkiezingen in Nederland, Duitsland en Frankrijk. De ambities van de nieuwe leiders aldaar, maar ook in de VS en het VK, kunnen gevolgen hebben. Het risico op handelsoorlogen neemt toe door de Brexit en Trumponomics. De relaties tussen grootmachten als China, Rusland en de VS worden minder eenduidig. Op economisch vlak neemt de onzekerheid toe, mede door de politieke ontwikkelingen. De inflatie lijkt terug te keren en er worden stijgende grondstofprijzen verwacht. Het monetaire beleid in Europa en de VS wordt waarschijnlijk verruimd.

Op de langere termijn zorgen technologische ontwikkelingen voor veranderingen. Voor de distributiesector, evenals trouwens voor de financiële sector, voorzie ik dat blockchain een vlucht zal nemen. Cybersecurity zal steeds meer aandacht krijgen. Trends van automatisering en verhoging van de productiviteit zetten door. Het is hier echt een kwestie van aan- of afhaken.

Op duurzaamheidsgebied wordt de circulaire economie steeds belangrijker. ABN doet hier zelf ook aan mee, met de bouw van een circulair gebouw op de Zuidas. De circulaire economie raakt direct aan grondstoffenschaarste en klimaatverandering, waarvan de gevolgen steeds voelbaarder worden. In haar investeringsbeleid houdt de bank steeds meer rekening met duurzaamheid; de modellen hiervoor worden steeds verder verfijnd.. Daarbij heeft ABN ook aandacht voor de rol van bedrijven in de keten.

Ondernemers voelen tot slot ook de socio-demografische trends van vergrijzing en individualisering. Er lijkt ook een tekort aan vakkennis te ontstaan.

WAT ZIJN DE VERWACHTINGEN VOOR DE CHEMISCHE SECTOR?

De chemische activiteit is nauw verbonden met de economische activiteit en dat maakt de sector conjunctuurgevoelig. De chemische industrie heeft sinds de crisis een moeizame periode gekend. Door de sterkere dollar, de afzwakkende economische groei in opkomende markten en relatief gematigde groei in Europa, stonden de resultaten onder druk.

De dalende omzetten in de chemische industrie van de afgelopen jaren lijken echter voorbij en vanaf 2015 lijkt een stijging te zijn ingezet. Ook de productiecijfers laten vanaf 2015 weer een stijgende lijn zien. In Nederland zullen de consumentenbestedingen, de export en de bedrijfsinvesteringen allemaal positief bijdragen aan de groei. Ook de gevulde orderportefeuilles in Duitsland zorgen voor optimisme. Duitsland is immers een belangrijke exportbestemming van chemische producten uit Nederland: 20% van de chemische export gaat erheen. De gevolgen van de Brexit voor de export naar het VK zijn nog niet duidelijk. Momenteel gaat ongeveer 8% van de chemische export naar het VK.

WAT KUNNEN CHEMISCHE HANDELAREN DOEN OM HUN RESULTATEN TE VERBETEREN?

Bedrijven komen veelal niet in de problemen vanwege macro-economische trends, maar vanwege de manier waarop ze daarmee omgaan. Bij kredietverlening is de kwaliteit van het management dan ook een groot punt van aandacht. Ik zie een aantal aandachtspunten voor ondernemers. Het antwoord op krimp van omzet kan liggen in kostenefficiency-programma's en verbetering van de productiviteit. Dat is een prima eerste reactie op verslechterende marktcondities. Tegelijkertijd moeten bedrijven een toekomstvisie hebben en hierbij speelt investeren een grote rol. Ik zie kansen op het gebied van de digitale transformatie dankzij extra connectiviteit en automatisering van processen. Dit brengt bedrijven dichter bij de klant. De grenzen binnen de industriele keten vervagen en de inzet van nieuwe technologieën en ICT helpt om binnen de keten intensiever met elkaar samen te werken. Hiermee krijgt het 'ontzorgen' van klanten meer betekenis en kan het bedrijf zich ook op meer dienstverlenende taken richten die voor klanten een hogere toegevoegde waarde hebben. Daarnaast zie ik dat de roep om duurzaamheid zal blijven. Veel eindgebruikers willen het negatieve effect van de uitstoot naar de leefomgeving verminderen en in dit denken moeten industriële bedrijven meegaan. Hopelijk lukt het de leden van het VHCP om in deze veranderlijke wereld de juiste koers te kiezen.

> "DE ECONOMISCHE GROEI IN CHINA NEEMT WELISWAAR AF, MAAR WE VERWACHTEN GEEN 'HARDE LANDING'"

De VHCP/VNCI Stoffendag in Woudschoten

RESPONSIBLE CARE JAARVERSLAG

Het afgelopen jaar hebben het VHCP en zijn leden zich wederom ingespannen om de chemische handelssector veiliger, gezonder en duurzamer te maken. Deze inspanningen vinden plaats binnen het Responsible Care-programma, waarbij het VHCP al sinds 1997 is aangesloten. Binnen Responsible Care werkt de wereldwijde chemische industrie samen om ervoor te zorgen dat er binnen de sector steeds verantwoordelijker wordt gewerkt.

Het programma is gebaseerd op acht pijlers. Voor ieder van deze pijlers zijn KPIs vastgesteld die het mogelijk maken om de voortgang te meten. Leden van het VHCP vullen jaarlijks een enquête in waarin zij aangegeven hoe ze op ieder van de pijlers hebben gepresteerd. Onderstaand wordt hier een overzicht van gegeven.

1 - WETTELIJKE EISEN

Het vanzelfsprekende vertrekpunt binnen het Responsible Care-programma is dat minimaal moet worden voldaan aan wet- en regelgeving. Het aantal veroordelingen en boetes bij VHCP-leden geeft hier een indruk van. Ten opzichte van vorig jaar is het aantal boetes licht gestegen van 9 naar 10. Dit kan evenwel ook komen door betere handhaving.

2 - RISICOMANAGEMENT

Leden van het VHCP moeten ervoor zorgen dat hun activiteiten geen onacceptabele risico's opleveren voor hun medewerkers en omgeving. Daartoe wordt gekeken naar het aantal gevallen (per miljoen gewerkte uren) waarbij een incident heeft geresulteerd in verzuim de dag volgend op de dag van het incident. Dit wordt ook wel de Lost Time Injury Rate genoemd. In 2016 lag deze voor VHCP-leden (0,39) aanzienlijk lager dan bij de chemische industrie in het algemeen (1,3). Daar staat tegenover dat de rato van het aantal lekkages, de Loss of Primary containment Rate, iets is gestegen bij VHCP-leden.

3 - BELEID EN DOCUMENTATIE

Bedrijven geven invulling aan de pijler 'beleid en documentatie' door te beschikken over een managementcertificaat. Vrijwel alle leden van het VHCP beschikken over een dergelijk certificaat.
Gezien hun rol als ketenpartner kunnen leden van het VHCP daarnaast de veiligheid vergroten door ook de veiligheidskwaliteit van hun logistieke dienstverleners te beoordelen. Ongeveer de helft van de VHCP-leden doet dit.

4 - PRODUCTINFORMATIE

De pijler productinformatie zie t.o.a. opveiligheidsinformatiebladen, etikettering en transportpapieren. Omdat dit een kwalitatieve beoordeling van de informatie vraagt, wordt voor beoordeling van de prestaties van de leden gekeken naar de inspectieresultaten van de ILT over 2015 m.b.t. veiligheidsinformatiebladen.
De ILT constateert grote verbeteringen sinds 2007, maar ontdekt nog regelmatig fouten, vooral in de rubrieken 1, 2, 3, 8 en 14. Kanttekening is wel dat de ILT hierbij geen rekening houdt met de ernst van de afwijking. Het VHCP roept de leden op om aandacht te blijven geven aan het verbeteren van de veiligheidsinformatiebladen. Het ILT zet intussen de handhaving voort. Indien bij hercontrole bij een bedrijf de veiligheidsinformatiebladen nog steeds fouten bevatten, kan een last onder dwangsom volgen.

5 - OPLEIDING/TRAINING

Het gemiddeld aantal RC-gerelateerde trainingen dat leden in 2015 aanboden aan medewerkers lag op 2,3 per medewerker. Daarmee laat het een stijgende trend zien. Ook is positief dat RC-training inmiddels bij bijna 80% van de leden onderdeel is bij opleiding van nieuwe werknemers. In voorgaande jaren was hier nog nauwelijks sprake van.

6 - CALAMITEITENPLAN

Het aandeel leden dat beschikt over een 24-uurs alarmnummer is ongeveer gelijk gebleven en ligt rond de 77%. Het afgelopen jaar heeft het VHCP bij haar leden onder de aandacht gebracht dat dit alarmnummer ook regelmatig getest moet worden. Dit heeft geresulteerd in meer dan een verdubbeling van het percentage leden dat hun systeem test! Het aandeel is gestegen van 24% in 2014 naar 59% in 2015.

7 - DOORLOPENDE VERBETERINGEN

Het Responsible Care-programma is erop gericht om de leden constant bij de les te houden om zich te blijven verbeteren op het gebied van veiligheid, gezondheid en milieu. Dit komt tot uitdrukking in het verbeterplan. Inmiddels geeft 91% van de respondenten aan over zo'n plan te beschikken. Hiermee komt het ideaalbeeld van continue verbetering bij álle leden steeds dichterbij.

8 - COMMUNICATIE MET DE SAMENLEVING

De chemische handelssector is primair gericht op zaken doen en daarmee minder gericht op interactie met de samenleving. Toch wordt de sector hier steeds beter in: het percentage leden dat contact heeft gezocht met haar omgeving is gestegen van 36% tot 45%. Veel bedrijven geven aan overleg te hebben met de gemeente en soms ook met de provincie. Een aantal gaat verder en geeft rondleidingen aan scholieren of heeft zelfs een open dag georganiseerd.

BAROMETER

Naast de inhoudelijke Responsible Care-prestaties op de verschillende pijlers, wordt ook jaarlijks de 'barometer' opgesteld. De barometer beoordeelt hoe actief leden van het VHCP invulling geven aan Responsible Care.

Om de maximale score van 100 punten te halen moet een bedrijf:
1. Voldoen aan de Third Party Verification-verplichting
2. De Responsible Care-enquête invullen
3. Minimaal twee klankbordgroepbijeenkomsten bijwonen
4. Actief zijn binnen het VHCP.

In 2015 behaalde 64% van de leden een barometerscore van meer dan 75 punten. Dit betekent een verbetering ten opzichte van 2014, toen 56% een dergelijke score haalde. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling zien. Het VHCP heeft de ambitie dat ieder lid minimaal 75 punten scoort. Mocht u geholpen willen worden bij het behalen van een hogere score, neemt u dan contact op met het secretariaat.

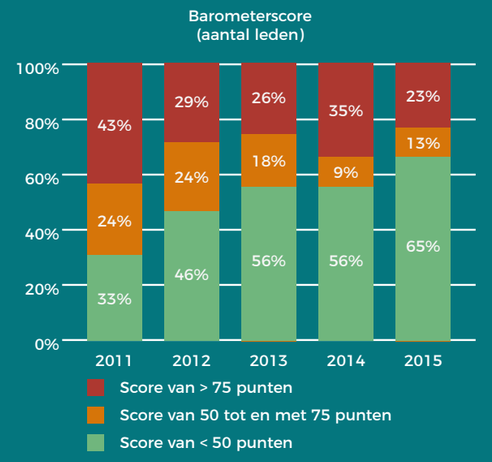

COLUMN BIOBASED

MATTHIJS VAN LINT, PRODUCT MANAGER BIOBASED PRODUCTS, WILL & CO

"Dat gebruik ik niet meer hoor...", hoor ik mijn schoonzus stellig bewoorden over haar voormalig favoriete crème, waarna zij voortzet: "...daar zitten allemaal conserveringsmiddelen in, parabenen enzo...". Een goed voorbeeld van groeiend consumentenbewustzijn over de dagelijkse producten en de effecten op mens en milieu. Zo zijn tegenwoordig ook de schappen met glutenvrije producten leeggeroofd vanwege een acute en alom heersende glutenallergie en superfoods hype. Het heeft er dus alle schijn van dat een groeiende groep Nederlanders zich er tegenwoordig van bewust is wat zij consumeert.

Door slim op dit opkomende consumentenbewustzijn in te spelen, ontstaat er een grote kans voor brandowners om zich te onderscheiden. Daartoe zijn reeds veel verschillende producten ontwikkeld, onder andere op grondstoffengebied. Hierbij kan worden gedacht aan biologisch afbreekbare plastics en oplosmiddelen, maar ook aan veiliger alternatieven voor bijvoorbeeld de klassieke ftalaat-gebaseerde weekmakers. Vooral dit laatste aspect, wat inspeelt op gezondheid en veiligheid, vindt een gewillig oor. Niet alleen de consument, maar ook het bedrijf kan hiervan profiteren dankzij onder andere lagere gezondheidsrisico's voor werknemers die veel met de producten in aanraking komen.

Voor het erkennen van deze voordelen moet echter wel anders naar kosten en baten worden gekeken. Het draait namelijk niet meer om onafhankelijke variabelen in de organisatie, maar om het geheel; de Total Cost of Ownership. Neem hier als voorbeeld de vervanging van een ontvlambaar product door een product zonder label. Dit verlaagt niet alleen de risico's, maar ook de opslag- en transportkosten. Rekening houdend met deze variabelen, kan een op het eerste oog duur product toch een interessant alternatief blijken. Zeker als voor het vervaardigen van dit product hernieuwbare bronnen zijn aangewend en er daardoor op het opkomend ecologisch bewustzijn wordt ingespeeld.

Een belangrijk tegenargument dat hierbij vaak wordt aangevoerd is het mogelijke conflict met de bestaande voedselketen. Het klopt dat veel van deze "biobased" producten nog altijd uit voedselbronnen worden geproduceerd, maar als we kijken naar de relatieve hoeveelheden ten opzichte van de totale voedselketen komen we voor de bioplastics in de nabije toekomst bijvoorbeeld niet verder dan 0.2%. Als we dat afzetten tegen de grote hoeveelheid aan voedsel die wordt afgekeurd, weggegooid of gebruikt als veevoer, is het mijns inziens gerechtvaardigd de chemische industrie een kans te geven om gebruik te maken van deze makkelijk te benutten eerste generatie biomassa. In een later stadium kan de ontwikkeling dan worden gestuurd in de richting van gebruik van reststromen.

Met deze ongeremde blik zijn er in het verleden veel "biobased" initiatieven gestart, waarvan menig resultante nu hun weg naar de markt vindt: in plastics en coatings, maar ook schoonmaak¬- en smeermiddelen. Ook de cosmetische industrie ontwikkelt zich op biobased gebied en in deze industrie geldt vaak de opvatting dat "natuurlijke" producten superieur zijn aan de "chemische". Het heeft er dus alle schijn van dat schoonzus binnenkort wordt gerustgesteld; alle ingrediënten van de crème zijn veilig en óók nog op natuurlijke basis!

SOCIAL EVENT

HET VHCP STRIJKT NEER IN DE ACHTERHOEK

Begin september reisde een grote delegatie VHCP-leden en JIDC-ers, al dan niet met partner, naar Brummen voor het Social Event. In navolging van prins Maurits, Prins van Oranje, die hier tijdens de veldtocht van 1591 logeerde, verbleven wij op De Engelenburg. Dit kasteel, dat is gelegen in een prachtig park met golfbaan, kruidentuin en heuse slotgracht, is omgebouwd tot een hotel dat ook Zuid-Afrikaanse invloeden heeft.

Hier had de organisatie, bestaande uit Sandra Bel, Bert Bos, Jacques van Lindonk, Robert Stuyt, Harry van Zuuk, Albert Goedemoed en Diederick Jan Zetteler, weer een enerverend programma samengesteld. Na een warm welkom door de organisatie was het tijd om de omgeving te verkennen. Onder een strakblauwe lucht toerden wij per solex, tandem en pontje door de Achterhoek. Halverwege stond ons een schietwedstrijd met kruisbogen en buksen te wachten. Via Bronkhorst en Zutphen keerden wij uiteindelijk terug op De Engelenburg. Het heerlijke diner was een goede opstap naar het feest waar niemand minder dan de zwager van Bert Bos er met zijn Amerikaanse band voor zorgde dat er stevig werd gedanst.

Dit jaar maken wij ons op voor alweer de twaalfde editie van het Social Event. Na de landelijke locatie van afgelopen jaar, is het nu weer tijd om een stad te bezoeken. De keuze is gevallen op Haarlem. Noteert u vast vrijdag 8 september in uw agenda!

COLOFON

Redactie en productie: Secretariaat VHCP
Vormgeving: Floris Jonkman
Fotografie: met dank aan VHCP-leden

VHCP Secretariaat
Postbus 80523, 2508 GM 's Gravenhage
tel. 070 - 750 31 00
www.vhcp.nl | vhcp@vhcp.nl

VHCP Focus is het jaaroverzicht van het Verbond van Handelaren in Chemische Producten. Voor het actuele nieuws, informeer naar de digitale nieuwsbrieven of kijk op www.vhcp.nl.